

27. 8. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Podnikání v manželství

Není-li mezi manžely uzavřena smlouva o manželském majetkovém režimu obsahující odlišnou úpravu, platí, že spolu se vznikem manželství vzniká společné jmění. NOZ v § 708 až 711 vymezuje, co je jeho součástí a co nikoliv. V této souvislosti bývají diskutovány především dvě otázky. První otázkou je, zda se podíl na zisku plynoucí z účasti jednoho z manželů na společnosti stává součástí společného jmění. Druhou hojně diskutovanou otázkou je, zda podíl patřící do SJM zakládá rovněž účast druhého manžela ve společnosti.

Účast manžela ve společnosti

Do nabytí účinnosti NOZ bylo v právní úpravě, konkrétně v § 142 odst. 3 OZ jednoznačně zakotveno, že stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev. Právní úprava této otázky byla dále doplněna výkladem Nejvyššího soudu (R 68/2005), dle kterého má podíl dvě složky, a to složku majetkovou a složku účastnickou (korporátní), přičemž určil, že součástí společného jmění se stává pouze složka majetková. Odpověď na tuto otázku tak byla dlouhodobě jasná a nečinila žádné nejasnosti ani rozpory.

Nová dikce NOZ však již tuto otázku výslovně neřeší. Ustanovení § 709 odst. 3 NOZ věnující se této problematice pouze stanoví, že součástí společného jmění je také podíl manžela v obchodní společnosti. Zmiňované ustanovení ovšem dále nezmiňuje, jaká práva manžel nabývá. Vzhledem k původní úpravě a dlouhodobě zažitě praxi, která je přinejmenším velmi praktická, činí dnešní úprava velké nejasnosti a je podnětem k odborné diskuzi. V červnu 2015 se prostřednictvím komunitního portálu obczan.cz konala interpretační beseda, která se zabývala právě řešením této otázky: *Zakládá obchodní podíl v SJM účast druhého manžela v obchodní korporaci?* Výsledkem bylo shrnutí argumentů pro kontinuitu s dosavadní úpravou a argumentů proti kontinuitě. Za zachování kontinuity se vyslovil například J. Dědič s P. Šukem, K. Eichlerová, M. Zuklínová a také Ministerstvo spravedlnosti v důvodové zprávě k tzv. malé novele NOZ, která se má dotknout také ustanovení § 709 odst. 3 NOZ. Na druhé straně stojí autoři jako P. Bezouška s B. Havlem, P. Čech, F. Melzer s P. Téglem nebo J. Pokorná. Za základní argumenty vyslovující se proti kontinuitě s původní úpravou lze označit jednotnost podílu, jazykový výklad předmětného ustanovení a nepoužitelnost původní judikatury vytvořené k bezpodílovému spoluvlastnictví manželů (BSM). Naproti autoři zastávající názor pro zachování kontinuity mají za to, že ustanovení § 709 odst. 3 NOZ řeší pouze práva majetková, jak vyplývá i ze systematického zařazení v rubrice Manželského majetkového práva, když naproti tomu účastnická práva jsou práva osobní povahy. Dále mají za to, že společníkem obchodní

společnosti nebo družstva se stává pouze jeden z manželů, přičemž ustanovení § 709 odst. 3 upravuje pouze následek. Pokud by zákonodárce chtěl docílit opak, bylo by jeho zařazení zcela zbytečné, jelikož by stačilo i ustanovení § 709 odst. 1 NOZ.

Ve výsledku tedy není jasné, jak ustanovení správně vykládat. Připravovaná novela NOZ by měla novelizovat i předmětné ustanovení, a to vložením dovětky, který by měl znamenat návrat k původnímu přístupu. Otázkou však je, jak bude řešeno mezidobí před nabytím její účinnosti. Nezbyvá proto než doporučit maximální opatrnost a ošetření této záležitosti při nabývání podílu jedním z manželů za trvání manželství.

Podíl na zisku a společné jmění

NOZ v ustanovení § 709 odst. 2 NOZ stanoví, že součástí společného jmění je mimo jiné i zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů. Výnosy, užitky a přírůstky věcí jsou tradiční součástí společného jmění a to bez ohledu na to, zda věc náleží do výlučného vlastnictví jednoho z manželů nebo je věc ve společném jmění. Dosavadní úprava občanského zákoníku toto pravidlo jasně nezakotvovala, nicméně se dlouhou dobu dovozovalo z judikatury.

Pod pojmem zisk rozumíme výnos po odečtení nákladů na zachování, údržbu, správu atd. výlučného majetku, a to například nájemné plynoucí z nájmu výlučně vlastněné nemovitosti, nebo podíl na zisku plynoucí z účasti ve společnosti.

Je tedy nepochybné, že podíl na zisku plynoucí z účasti ve společnosti jednoho z manželů je v souladu s § 709 odst. 2 NOZ přímou součástí společného jmění. Důležité je však zodpovědět otázku, kdy je zisku dosaženo a kdy se stane součástí společného jmění. Odpověď nalezneme v § 711 odst. 3 NOZ, který stanoví, že pohledávky z výhradního majetku jednoho z manželů, které se mají stát součástí společného jmění, se stávají součástí společného jmění dnem splatnosti. V případě kapitálových společností je podíl na zisku splatný do 3 měsíců ode dne, kdy valná hromada rozhodla o jeho rozdělení, přičemž společenská smlouva či usnesení valné hromady mohou stanovit lhůtu odlišnou. U osobních společností je podíl na zisku splatný do 6 měsíců od konce účetního období nebo v odlišné lhůtě určené společenskou smlouvou (§ 34 odst. 2 ZOK). Do takto stanovené doby nemá druhý manžel právo podíl na zisku nárokovat.

Mgr. Barbara Jarkovská,
advokátní koncipientka

[SAMAK právo & daně](#)

Purkyňova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 211 222 244
e-mail: info@samak.cz

Další články:

- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)